

ДОДАТОК А
Копії публікацій

**Харківський національний університет
радіоелектроніки**

**Кафедра економічної кібернетики та управління
економічною безпекою**

**СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ:
НАУКА, ІННОВАЦІЇ ТА БІЗНЕС-ОСВІТА**

**матеріали
II Міжнародної науково-практичної
конференції**

**2 листопада 2021 року
м. Харків**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

**СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ:
НАУКА, ІННОВАЦІЇ ТА БІЗНЕС-ОСВІТА**

**матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції**

2 листопада 2021 року

Харків 2021

УДК 330.341; 338.24; 005 (06)

Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2 листопада 2021 р.) / За заг. ред. Т. В. Полозової [та ін.]. Харків. ХНУРЕ. 2021. 189 с.

У збірнику містяться матеріали, що були подані на II Міжнародну науково-практичну конференцію «Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта» (м. Харків, 2 листопада 2021 року).

Праці науковців охоплюють такі тематичні напрями досліджень: сучасні економічні теорії та історія економічної думки; світове господарство: нові виклики та інноваційні форми міжнародних економічних відносин; єдиний цифровий ринок Європейського союзу; економіка та управління національним господарством; розвиток сучасного підприємництва в умовах впливу та протидії гібридним загрозам; інформаційні технології в бізнесі: електронна комерція та віртуальна торгівля; економіка природокористування та сучасні проблеми охорони навколишнього середовища; демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика; бухгалтерський облік, аналіз і аудит: національні особливості та світові тенденції; сучасні математичні методи, моделі та інформаційні системи в економіці; фінанси, страхування та банківська справа, економіка підприємства та корпоративне управління; безпека бізнесу та модернізація бізнес-процесів, інновації в бізнес-освіті.

Для науковців, викладачів, аспірантів, а також фахівців, що займаються дослідженням питань соціально-економічного розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємств, галузей, регіонів та країни.

УДК 330.341; 338.24; 005 (06)

Автори є цілком відповідальними за висловлені ідеї, висновки та пропозиції.

Праці відтворюються безпосередньо з авторських оригіналів.

У разі використання матеріалів збірника посилання на авторів і видавця обов'язкове.

Репродукціювати та тиражувати без офіційного дозволу ХНУРЕ забороняється.

ISBN 978-966-659-334-7

DOI: 10.30837/978-966-659-334-7

© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2021

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2021

© Колектив авторів, 2021

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України
Департамент економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Державний університет інфраструктури і технологій
Латвійський університет, Латвія
Університет Бабеш-Больої, Клуж-Напока, Румунія
Білоруський національний технічний університет, Білорусь
Вища школа економіки, менеджменту і публічного адміністрування, Словаччина
Громадська організація «Nasz Dom», Польща
Будапештський університет технологій та економіки, Угорщина
Міжнародний інститут інноваційних освітніх технологій
Асоціація «Міжнародний науково-освітній трас»
Громадська організація «Silk Road», Польща
Університет Анже, Франція
Університет національної та світової економіки, Болгарія

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Валерій Семенець, ректор Харківського національного університету радіоелектроніки, д.т.н., професор, Україна.

Тетяна Полозова, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, д.е.н., професор, Україна.

Людмила Горохова, директор Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти, Україна.

Ксенія Якушенко, завідувач кафедри маркетингу, Білоруський національний технічний університет, к.е.н., доцент, Білорусь.

Валерія Прокопенко, директор Міжнародного інституту інноваційних освітніх технологій, д.е.н., професор, Україна.

Надія Белікова, учений секретар Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України, д.е.н., доцент, Україна.

Петро Лашин, директор Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації, Україна.

Михайло Фабус, проректор із закордонних зв'язків, Вища школа економіки, менеджменту і публічного адміністрування, PhD, Словаччина.

Байба Шаврина, д.е.н., професор, Університет Латвії, Рига, Латвія.

Адріана Тирон-Тудор, д.е.н., професор, Університет Бабеш-Больої, Клуж-Напока, Румунія.

Богуслав Біхарський, віце-президент громадської організації «Nasz Dom», Польща.

Надія Дубровіна, координатор міжнародних проектів, Вища школа економіки, менеджменту і публічного адміністрування, к.е.н., PhD з фінансів, Словаччина.

Лазло Вертеші, доцент, Будапештський університет технологій та економіки, PhD з економічних наук, PhD з юридичних наук, Угорщина.

Георгій Іоффе, президент асоціації «Міжнародний науково-освітній трас», Україна.

Яцек Новак, член громадської організації «Silk Road», PhD, Польща.

Девід Кайла, заступник декана факультету права, економіки та управління, Університет Анже, PhD, Франція.

Костадин Коларов, директор Інституту підприємництва, Університет національної та світової економіки, PhD, доцент, Болгарія.

Іріна Колупасва, професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, д.е.н., професор, Україна, *модератор конференції*.

Олена Мурзабулатова, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, к.е.н., Україна, *секретар конференції*.

Ministry of Education and Science of Ukraine
 Kharkiv National University of Radio Electronics
 Research Center for Industrial Development Problems of National Academy of Sciences
 Department of Economics and International Relations of Kharkiv Regional
 State Administration

Ukrainian Association for Management Development and Business Education
 State University of Infrastructure and Technologies
 University of Latvia, Latvia

Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania
 Belarusian National Technical University, Belarus

Higher School of Economics, Management and Public Administration, Slovakia Non-
 governmental organization «Nasz Dom», Poland
 Budapest University of Technology and Economics, Hungary

International Institute of Innovative Educational Technologies

International Scientific and Educational Trust
 Association Non-governmental organization «Silk
 Road», Poland University of Angers, France

University of National and World Economy, Bulgaria

MEMBERS OF THE CONFERENCE ORGANIZING COMMITTEE

Valerii Semenets, Rector of Kharkiv National University of Radio Electronics, Doctor of
 Technical Sciences, Professor, Ukraine.

Tetiana Polozova, Head of Department of Economic Cybernetics and Management of Economic
 Security, Kharkiv National University of Radio Electronics, Doctor of Economic Sciences,
 Professor, Ukraine.

Lyudmyla Gorokhova, Director of Ukrainian Association for Management Development and
 Business Education, Ukraine.

Kseniya Yakushenko, Head of Marketing Department, Belarusian National Technical
 University, PhD in Economics, Associate Professor, Belarus.

Valeriia Prokopenko, Director of International Institute of Innovative Educational
 Technologies, Doctor of Economic Sciences, Professor, Ukraine.

Nadiia Bielikova, Academic Secretary of Research Center for Industrial Development Problems
 of National Academy of Sciences, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Ukraine.

Petro Lashyn, Director of the Department of Economics and International Relations of Kharkiv
 Regional State Administration, Ukraine.

Michal Fabuš, Vice-rector for Foreign Affairs, PhD, School of Economics and Management in
 Public Administration in Bratislava, Slovakia.

Baibas Šavriņas, Dr.oec., Professor, University of Latvia, Riga, Latvia.

Adriana Tiron Tudor, Dr., Prof. univ., Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania.

Bogusław Blicharski, Vice-president NGO «Nasz Dom», Poland.

Nadiya Dubrovina, Associate Professor, Csc., PhD, Department of Economics and
 Finance, School of Economics and Management in Public Administration in Bratislava, Slovakia.

László Vértessy, Dr. habil, PhD jur, PhD oec, Associate Professor, Budapest University of
 Technology and Economics, Hungary.

Georgii Ioffe, President Association «International Scientific and Educational Trust», Ukraine.

Jacek Nowak, Member of NGO «Silk Road», PhD, Poland.

David Cayla, PhD, Associate Professor of Economics and Vice-Dean of the Faculty of Law,
 Economics and Management at Angers University, France.

Kostadin Kolarov, PhD, Associate Professor, Director Institute of Entrepreneurship University
 of National and World Economy, Bulgaria.

Irina Kolupaieva, Professor of Department of Economic Cybernetics and Management of
 Economic Security, Doctor of Economic Sciences, Professor, Ukraine, *Moderator of the
 conference.*

Olena Murzabulatova, Associate Professor of Department of Economic Cybernetics and
 Management of Economic Security, Candidate of Economic Sciences, Ukraine, *Secretary of the
 conference.*

ЗМІСТ

David Cayla

THE ISSUES OF PUBLIC REGULATION OF COMPETITION..... 9

Kolisnyk M.M.

MESURER LA MATURETE DU DEVELOPPEMENT DURABLE DIGITAL DES
 PETITES ET MOYENNES ENTREPRISES 13

Kolupaieva I.V., Abdulsamad Al-Dhabab

INSTRUMENTS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT IN THE CONTEXT OF
 ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE COMPANY..... 16

Kolupaieva I.V., Afolabi Ibrahim F.O.

MODELS OF ACCESSING CRISIS MANAGEMENT OF ENTERPRISES
 IN TERMS OF COVID-19..... 18

Kolupaieva I.V., Polozov M.O.

TYPES OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN ENTERPRISE
 MANAGEMENT..... 21

Kolupaieva I.V., Polozova O.O.

CLASSIFICATION OF ECONOMIC INFORMATION SYSTEMS..... 24

Kolupaieva I. V., Shaposhnyk B. V.

THEORETICAL ASPECTS OF RISK ASSESSMENT IN THE SYSTEM OF
 ECONOMIC SECURITY OF ECONOMIC ENTITIES..... 26

Kolupaieva I.V., Tkachenko A.G.

MECHANISM OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE ENTERPRISE:
 ECONOMIC ESSENCE AND ELEMENTS..... 29

Ovsiuhenko Y.V., Boichenko M.Y.

SYSTEMATIZATION OF THE CREATIVE PROCESS IN MANAGEMENT..... 31

Peresada O.V.

SHADOW COMPONENT OF ECONOMIC ACTIVITY: CONTENTS AND BASIC
 CONCEPTS..... 33

Polozova T.V., Alzoubi Laith Abdel Karim Mohammad

FACTORS INFLUENCING THE INNOVATION AND INVESTMENT
 ACTIVITIES OF THE ENTERPRISE..... 36

Polozova T.V., Kravchenko M.V.

STAGES OF FORMATION OF THE INVESTMENT STRATEGY OF THE
 ENTERPRISE..... 39

Polozova T.V., Kyslichenko A.P.

INNOVATIVE POTENTIAL OF THE ENTERPRISES AS BASE OF ITS
 DEVELOPMENT..... 42

Polozova T.V., Kutsenko Yu.A.

PECULIARITIES OF THE ADAPTATION MECHANISM OF ENTERPRISES TO
 THE CHALLENGES OF THE EXTERNAL ENVIRONMENT..... 45

Polozova T.V., Mokhammed Rabeakh

FINANCIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE: THEORETICAL
 ASPECTS 48

Polozova T.V., Obeid Lara Hodor

EVALUATION OF ECONOMIC EFFICIENCY OF ENTERPRISE ACTIVITY:
 THEORETICAL ASPECTS..... 51

Polozova T.V., Sheiko I.A.

PERSPECTIVES AND CHALLENGES OF DIGITAL DEVELOPMENT IN
 UKRAINE..... 54

<i>Pribylnova I.B., Muzychenko A.S.</i> METHODOLOGICAL APPROACHES TO ASSESSING THE VALUE OF A BUSINESS.....	57	<i>Кириї В.В., Фастов М.М.</i> СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	101
<i>Pribylnova I.B., Pribylnov A.O.</i> IMPACT OF DIGITALIZATION ON THE ECONOMIC SECURITY OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES.....	59	<i>Костін Ю.Д., Швидкий В.А.</i> ОСОБЛИВОСТІ СПЕНАРНОГО ПІДХОДУ В РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ.....	103
<i>Sheiko I.A., Kurdenko O.V.</i> ANALYSIS OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS AND INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE.....	62	<i>Курденко О.В., Пупова Є.І.</i> ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	106
<i>Sheiko I.A., Nassuf Hamidou</i> ANALYSIS OF MULTI-CRITERIA PROJECT SELECTION TECHNIQUES.....	65	<i>Курденко О.В., Стулак О.М.</i> ЗНАЧЕННЯ КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ У СТРАТЕГІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	109
<i>Sheiko I.A., Storozhenko O.V.</i> ANALYSIS OF IT SECTOR DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	68	<i>Мурзабулатова О.В., Пономарьов С.В.</i> ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	112
<i>Sheiko I.A., Storozhenko O.V.</i> ROLE OF UKRAINIAN MACHINERY INDUSTRY IN EXPORT DIVERSIFICATION.....	71	<i>Мусієнко В.О., Климетко Д.О.</i> ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНИХ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ЕНЕРГОЗБУТОВИХ КОМПАНІЙ.....	115
<i>László Vértesy</i> MUNICIPAL FUNDING VEHICLES IN EUROPE.....	74	<i>Мусієнко В.О., Мандзіна В.І.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	117
<i>Гришко С.В., Могилат В.А.</i> ЗОВНІШНІ КОМУНІКАЦІЇ БІЗНЕСУ В БЕЗПЕКОВОМУ ЛАНДШАФТІ.....	77	<i>Мусієнко В.О., Образкова І.В.</i> МЕТОДИ АНАЛІЗУ НАПРЯМУ ІНВЕСТИВАННЯ.....	119
<i>Гришко С.В., Пивовар А.О.</i> КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ЯК ЕЛЕМЕНТ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ.....	79	<i>Мусієнко В.О., Шаповалов О.В.</i> СТРАТЕГІЯ FİNTECH В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ.....	122
<i>Дідеико Є.В.</i> ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.....	82	<i>Полозова Т.В., Бессараб Д.І.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СКЛАДУВАННЯ У ТОРГОВЕЛЬНІЙ ЛОГІСТИЦІ ПІДПРИЄМСТВА.....	125
<i>Дідеико Є.В., Косінов А.І.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ РІВНЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	85	<i>Полозова Т.В., Бобко Н.В.</i> СХЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕВІЗНОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ.....	127
<i>Дідеико Є.В., Соломаха І.С.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	87	<i>Полозова Т.В., Гаджієва Саміра Анар кизи</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМАНДИ ПРОЕКТУ.....	130
<i>Довгопол Н.В., Ісметієва Н.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВЗАЄМВІДНОСИНАМИ ПРОЄКТНОЇ ГРУПИ У ПРОЦЕСІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	89	<i>Полозова Т.В., Сабіров С.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА СКЛАД СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	132
<i>Довгопол Н.В., Мамедов Руфат Гаїб огли</i> КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	92	<i>Полозова Т.В., Сеїдова Г.М.</i> ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	135
<i>Кириї В.В., Башкатов В.А.</i> КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	94	<i>Прибільнова І.Б., Калітін К.М.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ.....	137
<i>Кириї В.В., Володажченко Д.С.</i> ВИКОРИСТАННЯ НЕЧІТКИХ ДАНИХ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ШЛЯХІВ.....	96	<i>Прибільнова І.Б., Шаповалов О.В.</i> ЗАВДАННЯ І МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ НТП НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ЙОГО РОЗВИТКУ.....	140
<i>Кириї В.В., Мищеріна Н.В.</i> КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	98	<i>Ситігонець О.М.</i> РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОЇ БІЗНЕС-ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	143

<i>Соколова Л.В., Аль-Фахор Ескндер Суліман Салім</i>	
ХАРАКТЕРИСТИКА ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	146
<i>Соколова Л.В., Бузецька Е. І.</i>	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	149
<i>Соколова Л.В., Галанов О.Р.</i>	
ПРИНЦИПИ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	152
<i>Соколова Л.В., Литвинова А.В.</i>	
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ДЛЯ АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	155
<i>Соколова Л.В., Осадчук М.О.</i>	
КЛАСИФІКАЦІЯ ТА МЕТОДИ ОЦІНКИ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА.....	158
<i>Соколова Л.В., Сажнева Г.О.</i>	
ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ ВІТЧИЗНЯНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	161
<i>Соколова Л.В., Салай М.В.</i>	
ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ КАТЕГОРІЇ «ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА».....	164
<i>Соколова Л.В., Сичова Т.Ю.</i>	
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	167
<i>Солодкий В.С.</i>	
СИСТЕМА КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	170
<i>Станьковська Г.М., Коцаба Н.В.</i>	
МАРКЕТИНГ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	173
<i>Степанова О.В.</i>	
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ, ЗРОСТАННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ СКЛАДОВИХ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ.....	176
<i>Степанова О.В., Китилов Л.С.</i>	
ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛАМНИХ ЗАХОДІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	180
<i>Стороженко О.В., Малахова О.Ю.</i>	
ПОРІВНЯННЯ ТРУДОМІСТКОСТІ ВИГОТОВЛЕННЯ КОРОНОК З ВИКОРИСТАННЯМ САД/САМ ТА БЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	183
<i>Фісун К.А.</i>	
ВИБІР ПРОЦЕДУР ГРУПОВОГО УЗГОДЖЕННЯ НАПРЯМКУ РОЗВИТКУ ПОЛІГРАФІЇ.....	186

David Cayla,

PhD, Associate Professor of Economics

and Vice-Dean of the Faculty of Law,

Economics and Management at Angers University

THE ISSUES OF PUBLIC REGULATION OF COMPETITION

While the legal framework for competition regulation in Europe has not changed since the Treaty of Rome (1957), the practice of competition law by European authorities and its institutional influence have been transformed (Bütthe 2007). It is now undeniable that competition regulation plays a key role in European institutions and policies. As early as the 1960s, the European Commission made extensive use of competition law (Bradford *et al.* 2019, Marty 2014, Gerber 1994). The principle of free competition has thus been used to harmonize the internal market, liberalize public services, frame industrial policies, negotiate trade agreements, etc. The same principle is invoked today to combat fiscal dumping. Originally, this extensive use was supported by the judges of the Court of Justice, who opted for a «teleological interpretation» of the treaties «based more on the logic of building the internal market and preserving the market process than on the mere sanctioning of abusive practices» (Marty 2014).

If the Commission and the Court of Justice have found themselves in the same interpretative grid, it is also to respond to the ambiguous nature of the texts. Adopted under German pressure (Gerber 1994), the European competition law articles of the Treaty of Rome was the result of a compromise that left much room for interpretation. As a result, the implementation of competition law required a clear theoretical framework to provide the coherence it lacked. This doctrinal framework was provided by the Freiburg School, which brought together economists and lawyers and in which German ordoliberal thought was conceived. «Ordoliberal

Полозова Т.В.,

*д.е.н, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,
Харківський національний університет радіоелектроніки*

Гаджієва Саміра Анар кизн,
студент,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМАНДИ ПРОЕКТУ

Командна діяльність персоналу вітчизняних підприємств у сучасних умовах набуває все більшого поширення. Від складу команди, професійної підготовки та кваліфікації її членів залежить ефективність реалізації проекту.

Особливості формування та управління проектними командами досліджувалися багатьма науковцями, таких як Г. І. Євтушенко, С. М. Філоненко [1], Ю. О. Каліман, О. С. Ралко [2], О. Чернега, О. Осичка [3] та інші. Однак особливості умов господарювання та вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища постійно вимагають трансформації та адаптації існуючих підходів до сучасних реалій, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень.

Метою дослідження є визначення особливостей формування та ключових характеристик команди проекту.

Під командою розуміється колектив (об'єднання людей, що здійснюють спільну діяльність і володіють спільними інтересами), здатний досягати мети автономно та узгоджено, при мінімальному керуючому впливі.

У результаті проведених досліджень виділено ключові характеристики команди проекту, що наведено на рис. 1.

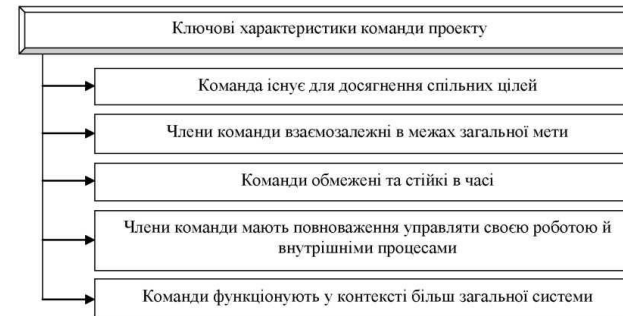

Рисунок 1 – Ключові характеристики команди проекту

Джерело: розроблено авторами

До принципів організації командної форми робіт можна віднести: колективне виконання роботи; колективна відповідальність; єдина форма стимулювання; адекватне стимулювання за результат; автономне самоврядування; підвищена виконавська дисципліна; добровільність входження в команду.

У даній роботі наведено ключові характеристики та принципи організації командної роботи. Перспективою подальших досліджень є розробка математичної моделі формування проектної команди.

Перелік джерел посилання

1. Євтушенко Г. І., Філоненко С. М. Сутність команди проекту та особливості її управління. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2019. № 2. С. 67-80.
2. Каліман Ю. О., Ралко О. С. Наукові підходи до формування та управління проектною командою. *Молодий вчений*. 2018. № 5(2). С. 704-708.
3. Чернега О., Осичка О. Управління проектною командою. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2018. № 2. С. 187-197.

Наукове видання

**СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ:
НАУКА, ІННОВАЦІЇ ТА БІЗНЕС-ОСВІТА**

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції

2 листопада 2021 року
м. Харків

Редактори:
Полозова Тетяна Василівна
Колупасва Ірина Володимирівна
Мурзабулатова Олена Вячеславівна

Файл надано:
Харківський національний університет радіоелектроніки,
Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою,
61166, Україна, м. Харків, пр. Науки, 14,
тел. (057) 702-14-90,
e-mail: sser.conf@gmail.com

Підп. до друку 20.11.2021. Формат 60x84 1/16.
Спосіб друку – ризографія. Умов. друк. арк. 11,0.
Тираж 50 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андреев К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 24800170000045020 від 30.05.2003 р.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73

Kharkiv National University of Radio Electronics
**Department of Economic Cybernetics and Management
of Economic Security**

**MODERN STRATEGIES OF ECONOMIC DEVELOPMENT:
SCIENCE, INNOVATION AND BUSINESS EDUCATION**

**Proceedings of the Conference
II International Scientific and Practical Conference**

**November 2, 2021
Kharkiv, Ukraine**

**СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ:
ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА
ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

Харків – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

**СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ:
ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

Колективна монографія

Харків 2021

УДК 330.131

Рекомендовано Науково-технічною радою
Харківського національного університету радіоелектроніки
(протокол № 13 від 18.11.2021)

Рецензенти

Отенко В.І., доктор економічних наук, професор, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця.

Тульчинська С.О., доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Трохимець О.І., доктор економічних наук, професор, Класичний приватний університет.

Сучасні економічні стратегії: інновації, безпека та сталий розвиток: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т.В. Полозової, д.е.н., проф. І.В. Колупаєвої, к.е.н., доц. О.В. Мурзабулатової Харків: ХНУРЕ, 2021. 296 с.

ISBN 978-966-659-336-1

Монографію присвячено дослідженню проблем господарювання економічних агентів на всіх рівнях управління та питанням забезпечення економічної безпеки діяльності окремих підприємств, галузей, регіонів та країни в цілому. Монографія є результатом теоретичних і практичних досліджень з удосконалення науково-методичного забезпечення функціонування суб'єктів господарювання на мікро- та макроекономічному рівнях.

Монографія базується на матеріалах II-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта».

Монографія призначена для науковців, викладачів, аспірантів, а також фахівців, що займаються дослідженням питань соціально-економічного розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємств, галузей, регіонів та країни.

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Редакція залишає за собою право не публікувати матеріали, що не відповідають формату видання, а також істотно змінювати зміст текстів за узгодженням з автором. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії.

ISBN 978-966-659-336-1

DOI: 10.30837/978-966-659-336-1

© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2021

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2021

© Колектив авторів, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП..... 7

РОЗДІЛ I

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

<i>Kolupaeva I.V., Polozova O.O.</i> ROLE AND IMPORTANCE OF INFORMATION SYSTEMS IN THE ECONOMY.....	11
<i>Ovsiuchenko Y.V., Peresada O.V.</i> SYSTEMATIZATION OF THE CREATIVE PROCESS IN MANAGEMENT.....	16
<i>Sheiko I.A., Kurdenko O.V.</i> INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRAINE.....	21
<i>Sheiko I.A., Storozhenko O.V.</i> GROWTH POTENTIAL OF UKRAINIAN MACHINERY AS A TOOL FOR EXPORT DIVERSIFICATION.....	29
<i>Sheiko I.A., Storozhenko O.V.</i> IT SECTOR AS A DRIVER OF ECONOMIC DEVELOPMENT AND INVESTMENT GROWTH IN UKRAINE.....	37
<i>Бабайлов В.К., Мурзабулатова О.В.</i> РОЗРОБКА ГЛОБАЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ЛОГІСТИКИ.....	44
<i>Геслева Н.В., Прошок І.В., Ришко Ю.М.</i> ПРОГНОЗУВАННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ НА РИНКУ МІКРОКРЕДИТУВАННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ.....	51
<i>Ціденко Є.В.</i> ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ.....	60
<i>Костін Ю.І., Швидкий В.А.</i> СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ.....	69

<i>Лебедєва Н.А.</i>	
МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ.....	81
<i>Муєїєнко В.О.</i>	
ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ЗНАННЯМИ –	
ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ.....	88
<i>Муєїєнко В.О., Образкова І.В.</i>	
МЕТОДИКА ВИБОРУ ОБ'ЄКТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	93
<i>Степанова О.В.</i>	
МЕТОДИКА БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ	
РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	99
РОЗДІЛ 2	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	
<i>Kolupaieva I.V., Abdulsamad Al-Dhabab</i>	
THEORETICAL ASPECTS OF CRISIS MANAGEMENT OF	
ENTERPRISES.....	110
<i>Kolupaieva I.V., Afolabi Ibrahim F.O.</i>	
MODELS OF ACCESSING CRISIS MANAGEMENT IN TERMS OF	
COVID-19 PANDEMIC: A FOCUS ON NIGERIAN	
ENTERPRISES.....	116
<i>Kolupaieva I.V., Polozov M.O.</i>	
IMPLEMENTATION OF INFORMATION TECHNOLOGY	
MANAGEMENT AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISES.....	122
<i>Pribylnova I.B., Muzychenko A.S.</i>	
PRACTICAL APPROACHES TO BUSINESS VALUE ASSESSMENT.....	128
<i>Polozova T.V., Kyslichenko A.P., Mokhammed Rabeakh</i>	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL APPROACH OF	
DIAGNOSTICS OF INNOVATION AND INVESTMENT	
POTENTIAL OF THE ENTERPRISE.....	136
<i>Polozova T.V., Kutsenko Y.A., Alzoubi Laith Abdel Karim Mohammad</i>	
THE CONCEPT OF ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC	
MECHANISM IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT	
OF THE ENTERPRISE.....	142

<i>Довгопол Н.В., Ізумецьєва Н.В.</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІДНОСИНАМИ У	
ПРОЄКТНІЙ ГРУПІ.....	151
<i>Кириї В.В., Водолажченко Д.С.</i>	
ОЦІНКА СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧІ КОМІВОВАЖЕРА	
ЗА УМОВ НЕЧІТКИХ ДАНИХ.....	160
<i>Полозова Т.В., Бессараб Д.І.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ НА	
ПІДПРИЄМСТВІ.....	165
<i>Полозова Т.В., Бобко Н.В.</i>	
АЛГОРИТМ ПОБУДОВИ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИЧНОЇ	
МЕРЕЖІ ПІДПРИЄМСТВА.....	172
<i>Полозова Т.В., Кравченко М.В.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ	
СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	178
<i>Полозова Т.В., Прокопенко В.Ю., Гаджієва Саміра Анар кизи</i>	
ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ	
КОМАНДИ ПРОЄКТУ.....	184
<i>Соколова Л.В., Аль-Фахор Ескндер Суліман Салти</i>	
ВИЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЙОГО	
СТАБІЛЬНОСТІ.....	191
<i>Соколова Л.В., Сажєєва А.О.</i>	
ТЕОРЕТИЧНА ПЛАТФОРМА ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ	
ДІАГНОСТИКИ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	201
<i>Соколова Л.В., Сичова Т.Ю.</i>	
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ІННОВАЦІЙНО-ТРУДОВОГО	
ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЙОГО	
ФОРМУВАННЯ.....	206
<i>Тохтамши Н.І., Кпшиов Д.С.</i>	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ	
РЕКЛАМНИХ ЗАХОДІВ.....	214

РОЗДІЛ 3
БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

<i>Peresada O.V., Pribyl'nov A.O.</i>	
ASSESSMENT OF THE LEVEL OF ECONOMIC SECURITY OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION.....	221
<i>Діденко Є.В., Соломаха І.С., Косінов А.Л.</i>	
НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ ІТ-РИЗИКАМ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	230
<i>Кириї В.В., Мицєрина Н.В.</i>	
КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	236
<i>Кириї В.В., Башкатов В.А.</i>	
КОНКУРЕНТНА РОЗВІДКА ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	242
<i>Кириї В.В., Фастов М.М.</i>	
ВАЖЛИВІСТЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	247
<i>Колупасєва І.В., Шапошник Б.В., Ткаченко А.Г.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ РИЗИКУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	253
<i>Мусієнко В.О., Клименко Д.О., Мандзіна В.І.</i>	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	260
<i>Полозова Т.В., Обєїд Лара Ходор, Мамедов Руфат Гаїб огли</i>	
УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	266
<i>Полозова Т.В., Сабіров С.С., Сейдова Г.М.</i>	
ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	272
<i>Соколова Л.В., Литвинова А.В.</i>	
НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	281
<i>Солодкий В.С.</i>	
СТВОРЕННЯ СИСТЕМИ КОНКУРЕНТНОЇ РОЗВІДКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	287

ВСТУП

В умовах нестабільності бізнес-середовища, яке характеризується невизначеністю, підвищеною турбулентністю, впливом значної кількості дестабілізуючих чинників, глобальними та локальними викликами, сталий розвиток та економічна безпека країн, регіонів та підприємств у значній мірі залежать від правильно сформованої економічної стратегії. Необхідність постійного її коригування спричинена появою нових факторів підвищення рівня невизначеності: поєднання тенденції до глобалізації бізнесу та водночас намагання втримати вітчизняний бізнес в межах країн, неузгодженість тенденцій інноваційного розвитку та необхідності утримання стабільного рівня прибутковості вже зараз, поєднання відкритості бізнесу до партнерів, бізнес- та наукової спільноти разом із забезпеченням його економічної безпеки.

Протягом останніх десятиліть у світі здійснюється формування єдиного економічного простору, найвищою точкою розвитку якого є процес глобалізації. Незважаючи на те, що пандемічний період поставив міжнародну економічну співпрацю та інтеграцію на тривалу паузу, серед експертної та наукової спільноти поширена ідея продовження інтеграційних процесів як одного із механізмів економічного відновлення.

Україна має всі шанси взяти участь у глобальних інтеграційних процесах. Проте інтеграція України в глобальну економіку потребує постійного розвитку її економічного потенціалу. Особливу роль в цьому процесі відіграє стратегія інноваційного розвитку, яка має спиратися на механізми забезпечення економічної безпеки та відповідати цілям сталого розвитку.

Інноваційний розвиток, впровадження новітніх технологій та діджиталізація бізнесу, освіти та комунікацій вже стали трендом. Компанії прагнуть до інновацій з досить прагматичних причин, насамперед задля збереження та підсилення своєї конкурентної переваги. Проте інновації, що не інтегрують сталого розвитку своєї бізнес-стратегії, ризикують не отримати

Полозова Т.В.,

*д.е.н, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,*

Харківський національний університет радіоелектроніки

Прокопенко В.Ю.,

*д.е.н., професор, професор кафедри економіки та менеджменту,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

Гаджієва Саміра Анар кизи,

студент,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ ПРОЕКТУ

У сучасних умовах господарювання в менеджменті, управлінні проектами та інших розділах прикладної теорії управління організаційними системами все більше уваги приділяється командній діяльності персоналу організації. Під командою розуміється колектив (об'єднання людей, що здійснюють спільну діяльність і володіють спільними інтересами), здатний досягати мети автономно та узгоджено, при мінімальному керуючому впливі. Від складу команди, професійної підготовки та кваліфікації її членів залежить ефективність реалізації проекту. Це обумовлює актуальність теми даного дослідження.

Теоретико-методичні аспекти управління проектами та ефективності їх реалізації, а також особливості формування та управління проектними командами розглядалися у роботах багатьох науковців, серед яких О. О. Охріменко, Н. Є. Скоробогатова, І. М. Манаєнко, Р. С. Ярьсько [1], Ю. О. Каліман, О. С. Ралко [2], В. О. Занора [3], Р. М. Крамаренко, І. А. Ачкасов [4], А. С. Мальцев, С. О. Крамський [5], О. В. Чорна, Л. А. Люшенко, Н. А. Рибачок [6], Г. І. Євтушенко, С. М. Філоненко [7],

Н. В. Васильцова, О. Є. Неумивакіна, І. Ю. Панфьорова [8], О. Чернега, О. Осичка [9], І. В. Когут, Г. Й. Лучко [10] та інші. Однак особливості умов господарювання та вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища постійно вимагають трансформації та адаптації існуючих підходів до сучасних реалій, що обумовлює необхідність подальших наукових досліджень.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних підходів до формування команди проекту.

Формування команди проекту – це процес цілеспрямованої налагодженої взаємодії людей у групі (командою), що дозволяє ефективно реалізовувати їхній професійний, інтелектуальний і творчий потенціал відповідно до стратегічної мети проекту. Отже, команда визначається як група людей, взаємодоповнюючих і взаємозамінних один одного в ході досягнення поставлених цілей.

У науковій літературі виділяють види команд, класифікованих за змістом їх роботи, що формуються в практичній діяльності підприємств під час реалізації проектів (рис. 1):

а) команди, що створюють щось нове для організації або роблять роботу, раніше виконувану. Команди проекту (проектні команди) повністю підпадають у цю групу. Вони носять тимчасовий характер, що визначається сутністю проекту як тимчасовою специфічною організаційною формою досягнення цілей і вирішення унікальних завдань;

б) команди, що мають справу із проблемами, цілями й завданнями підприємства через аналіз, контроль і рекомендації. Команди по аудиту, контролінгу, групи оцінки якості тощо;

в) команди, що не є спеціальними, а становлять постійну частину організаційного розвитку та здійснюють процес виробництва й виконання повторюваних робіт. Виробничі команди (групи), команди продажів і обслуговуючі команди (бригади, групи);

г) команди виконавчої управлінської природи, що звичайно формуються на вищих рівнях управління підприємством і мають форму виконавчих комітетів, управлінських команд або топ-менеджменту підприємства.

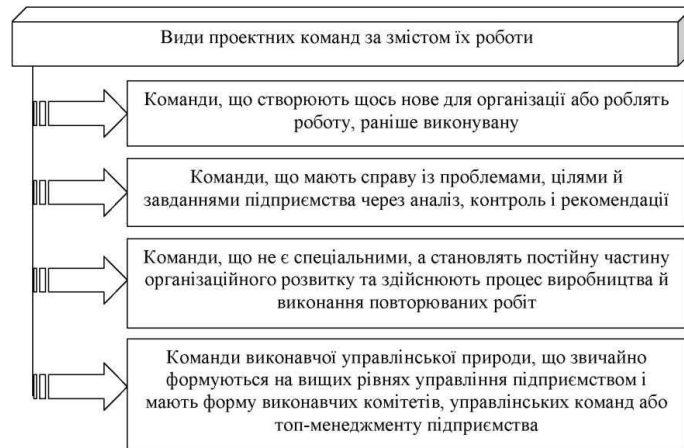

Рисунок 1 – Класифікація команд за змістом їх роботи

Джерело: розроблено авторами

Кількість членів команди визначається обсягом робіт, передбачених проектом. Як правило, лідери (менеджери) функціонально та предметно орієнтованих груп фахівців і становлять команду управління проектом. Лідери груп – це керівники, координатори зусиль усіх членів групи, члени групи – безпосередні виконавці, які мають можливість сконцентруватися на конкретній роботі. При необхідності деякі ролі членів команди можуть сполучатися.

Для ефективної роботи команди потрібне дотримання наступних умов:

- ясне й чітке розуміння кожним членом команди своєї ролі, дозволяє кожному виконувати свої завдання, не перетинаючись із роботою інших;
- специфікація проекту та графік робіт погоджені з усіма членами команди;

- члени команди добре взаємодіють один з одним і проявляють взаємоповагу до професійних якостей один одного;

- усі члени команди мають чітке уявлення про модель процесу, використовуваного в ході виконання проекту;

- кожен член команди повинен ґрунтовно знати всі аспекти плану проекту.

До загальних моментів, які необхідно враховувати при визначенні розміру команди, слід віднести такі:

- чим більше група, тим сильніше невидимий тиск, який приводить до конформістської форми поведінки членів команди;

- структура моделі впливає на поведінку її членів – чим потужніше структура, тим нижче її толерантність стосовно співробітників, які дотримуються особливих поглядів, тим гостріше неприйняття яких-небудь відхилень від норми;

- численний склад може позбавити будь-яку людину усвідомлюваної ролі та применшувати особистість.

За кількісним складом команди проекту можна класифікувати: а) маленькі команди (менше 4 осіб); б) середні команди (від 5 до 9 осіб); в) великі команди (понад 10 осіб).

У повноцінній моделі проекту впровадження ERP-систем присутні фахівці з різними функціональними обов'язками. Характерні ролі членів команди проекту наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Ролі та функціональні обов'язки членів команди проекту

Роль	Характеристика
1	2
Директор (куратор)	Безпосередньо не управляє проектними роботами, а має забезпечити успіх проекту за допомогою прийняття стратегічних рішень, а також взаємодію з топ-менеджментом підприємства-замовника або партнера
Керівник (менеджер)	Головний відповідальний за успішне завершення проекту. Рівень відповідальності повинен супроводжуватися відповідними повноваженнями й можливістю самостійно ухвалювати рішення в межах довіреного проекту впровадження

Продовження таблиці 1

1	2
Координатор	Призначається у випадку, якщо керівник проекту не є співробітником з боку замовника. У функції координатора входять комунікації та управління ресурсами, не підзвітними керівникові проекту, а також представлення інтересів замовника під час обговорення проектних питань
Архітектор бізнес-рішень	У великих і складних проектах є головним відповідальним за прийняття рішень по управлінню бізнесом. Повинен добре уявляти собі кінцеві цілі й результати проекту впровадження, «бачити» проект у цілому
Бізнес-аналітик (консультант)	Основне завдання – обстеження підприємства, проектування та оптимізація бізнес-процесів за допомогою впроваджуваної системи
Системний (функціональний) аналітик (консультант)	Відповідає за проектування технічних завдань у межах обраної ERP-системи. Основне завдання – краще втілення в програмному дизайні рішень по автоматизації бізнесу. На практиці, ролі бізнес-аналітиків і функціональних аналітиків часто сполучаються, що цілком доцільно для невеликих проектів
Керівник розробки	Відповідає за координацію і якість робіт групи програмістів. Це досвідчений професійний програміст із навичками керівника та зі здатностями до управління ресурсами
Програміст (розробник)	Безпосередньо програмно реалізує основну ідею проекту
Системний адміністратор	Відповідає на етапі впровадження за технічне розгортання рішення на серверній архітектурі й питання працездатності клієнтської частини на комп'ютерах користувачів. Доцільно цю роль спочатку доручати фахівцеві замовника, тому що вона плавно перетікає від проекту впровадження на етап промислової експлуатації ERP-системи
Тестувальник	У функції входить підготовка плану тестування, перевірка відповідності розробки програмного дизайну, а також перевірка розробки на наявність помилок і виняткові ситуації згідно із планом тестування. Первинне тестування коду також має проводитися і розробником-програмістом
Інструктор (викладач)	В основному проводить навчання користувачів майбутнього рішення нової функціональності
Інструктор (технічний)	Здійснює підготовку довідкової системи для користувачів
Адміністратор	Це секретар проекту. У типовому невеликому проекті рутинні функції цієї ролі бере на себе керівник
Експерт	Це досвідчені керівники і просто ключові співробітники замовника, що знають добре бізнес підприємства, у якому вони працюють. Ними особливо на стадії концептуального дизайну проводиться формальна або неформальна експертна оцінка
Ключовий користувач	Досвідчений фахівець замовника, який є агентом поширення майбутнього рішення серед інших користувачів. Невдалий вибір ключових користувачів або недбале поводження до їхніх персон цілком здатні провалити будь-який успішний проект на його останній стадії введення в промислову експлуатацію

Джерело: розроблено авторами на основі [3, 4, 7, 10]

Слід зазначити, що одна роль може виконуватися декількома фахівцями. Існують деякі рекомендації з можливих і небажаних комбінацій у сполученні ролей однією людиною.

Результати проведених досліджень дозволили виділити ключові характеристики команди проекту:

- команда існує для досягнення спільних цілей;
- члени команди взаємозалежні в межах загальної мети;
- команди обмежені та стійкі в часі;
- члени команди мають повноваження управляти своєю роботою й внутрішніми процесами;

– команди функціонують у контексті більш загальної системи.

До принципів організації командної форми робіт можна віднести:

- колективне виконання роботи;
- колективна відповідальність;
- єдина форма стимулювання;
- адекватне стимулювання за результат;
- автономне самоврядування;
- підвищена виконавська дисципліна;
- добровільність входження в команду.

У цілому формування моделі проектної команди починається на ранніх стадіях проекту з моменту його ініціювання й може активно тривати до його завершення. Це пов'язане з тим, що на різних стадіях потреба в різних фахівцях неоднакова. У виді тимчасового характеру ефективніше формувати кістяк команди, ґрунтуючись на ресурсах партнера, тому що в короткий термін підібрати професійну та згуртовану команду досить важко.

Таким чином, у роботі наведено класифікацію проектних команд за змістом їх роботи та за чисельністю. Наведено умови ефективної роботи команди, ключові характеристики та принципи організації командної роботи. Перспективою подальших досліджень є розробка теоретико-методичних засад формування команди проекту.

Перелік джерел посилання

1. Управління інноваційними проектами в умовах міжнародної інтеграції: монографія / О. О. Охріменко, Н. Є. Скоробогатова, І. М. Манасенко, Р. С. Яресько; НТУ України «Київ. політехн. ін-т ім. І. Сікорського». Київ: КПІ ім. І. Сікорського, 2018. 260 с.
2. Каліман Ю. О., Ралко О. С. Наукові підходи до формування та управління проектною командою. *Молодий вчений*, 2018. № 5(2). С. 704-708.
3. Занора В. О. Управління кадрами: теоретичні аспекти формування проектною команди. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*, 2018. Вип. 30(1). С. 87-90.
4. Крамаренко Р. М., Ачкасов І. А. Роль лідера у формуванні проектною команди. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*, 2018. № 2. С. 163-170.
5. Мальцев А. С., Крамський С. О. Управління проектною командою та математичні моделі колективної поведінки малих груп. *Управління розвитком складних систем*, 2018. Вип. 36. С. 27-34.
6. Чорна О. В., Люшенко Л. А., Рибачок Н. А. Модифікований метод автоматизації прийняття управлінських рішень для створення команди управління проектами. *Управляющие системы и машины*, 2019. № 2. С. 32-39.
7. Євтушенко Г. І., Філоненко С. М. Сутність команди проекту та особливості її управління. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*, 2019. № 2. С. 67-80.
8. Васильцова Н. В., Неумивакіна О. Є., Панфьорова І. Ю. Метод оцінювання досвіду команди виконавців ІТ-проекту створення інформаційної системи. *Автоматизированные системы управления и приборы автоматики*, 2018. Вип. 175. С. 41-48.
9. Чернега О., Осичка О. Управління проектною командою. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, 2018. № 2. С. 187-197.
10. Когут І. В., Лучко Г. Й. Стилі лідерства проектного менеджера в управлінні командою проекту. *Ефективна економіка*, 2019. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_10_58.

Соколова Л. В.,

д.е.н., професор, професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки

Аль-Фахор Ескндер Суліман Салти,
аспірант,

Харківський національний університет радіоелектроніки

ВИЗНАЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЙОГО СТАБІЛЬНОСТІ

У сучасних умовах господарювання в Україні, для яких характерною рисою стає активізація євроінтеграційних процесів, нестабільність мікросередовища, посилення впливу загроз з боку досить мінливого макросередовища, потужна міграція працездатного висококваліфікованого населення, актуалізується ряд питань щодо забезпечення сталого розвитку вітчизняних промислових підприємств, підвищення рівня їх конкурентоспроможності за рахунок забезпечення стабільності їх внутрішнього середовища. Фактори внутрішнього середовища, які залежать від самого підприємства, чинять вплив на ефективність діяльності покращанням використання власних фінансових, трудових, матеріальних та інших ресурсів, впровадженням інтенсивних технологій тощо [1]. Тому є доцільним та актуальним проведення подальших досліджень щодо удосконалення методологічних підходів до визначення та оцінки стабільності внутрішнього середовища підприємства.

Розгляду особливостей визначення понять та характеристик макросередовища, мікросередовища, зовнішнього оточення, бізнес-середовища присвятили свої роботи такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Г. Армстронг, І. М. Бойчик, Л. В. Бондарчук, С. Я. Бугіль, Т. Г. Васильців, В. Вонг,

Наукове видання

**СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ СТРАТЕГІЇ:
ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА ТА СТАЛИЙ РОЗВИТОК**

Колективна монографія

За загальною редакцією

доктора економічних наук, професора Т.В. Полозової
доктора економічних наук, професора І.В. Колупасової
кандидата економічних наук, доцента О.В. Мурзабулатової

Підп. до друку 19.11.21. Формат 60x84 1/16. Умов. друк. арк. 17,2.
Тираж 50 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андрєєв К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 2480017000045020 від 30.05.2003 р.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73

